Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Factsheet Landelijk Rapport gemeentelijk toezicht kinderopvang 2020

Kinderopvang ten tijde van corona



Elk jaar rapporteert de Inspectie van het Onderwijs, als interbestuurlijk toezichthouder, in het landelijk rapport over hoe gemeenten hun wettelijke taken rondom toezicht en handhaving in de kinderopvang uitvoeren. Deze publicatie bevat de belangrijkste resultaten over het kalenderjaar 2020.

Impact van de coronacrisis

Het jaar 2020 was een bijzonder jaar voor de kinderopvangsector. Scholen en kinderopvang werden tijdelijk gesloten om de verspreiding van het coronavirus te beperken. Voor kinderen van ouders met een cruciaal beroep en kinderen in een kwetsbare positie werd juist in die periode de noodopvang opgezet. Om de impact van de coronacrisis, inclusief het opzetten van de noodopvang goed in beeld te krijgen hebben alle GGD-en en ruim de helft van de gemeenten hierover een vragenlijst ingevuld.

Gemeenten waren verantwoordelijk voor de coördinatie van de noodopvang. De coördinerende rol betekende voor bijna alle gemeenten vooral het onderhouden van contacten met lokale partijen en het informeren van houders van kinderopvangvoorzieningen en scholen over de noodopvang.

Tijdens de noodopvang werden fysieke bezoeken afgeraden. De sluiting van kinderopvangvoorzieningen, de beperkte capaciteit van de GGD-en en gemeenten en het advies van de Rijksoverheid om thuis te werken, zorgden ervoor dat reguliere toezichtactiviteiten niet konden worden voortgezet. Er werden andere vormen van toezicht geadviseerd.

- **'Vinger aan de pols'-gesprekken**: een GGD-toezichthouder belt actief naar een (nood)voorziening om de houder van deze kinderopvangvoorziening te bevragen over de wijze waarop hij de noodopvang organiseerde en om eventuele vragen van de houder te beantwoorden.
- **Signaalgestuurd toezicht**: een onderzoek wordt uitgevoerd op basis van binnengekomen signalen over kinderopvangvoorzieningen waar noodopvang werd geboden, of signalen over kinderopvang die plaatsvond buiten de door de gemeente georganiseerde noodopvang.

Toezicht op de noodopvang was soms een uitdaging. Een derde van de GGD'en vond het toezicht op de noodopvang lastig uit te voeren. Dit kwam grotendeels door de richtlijnen van het RIVM waar rekening mee gehouden moest worden. Ook waren er maar beperkte mogelijkheden om toezicht te houden op de noodopvang.

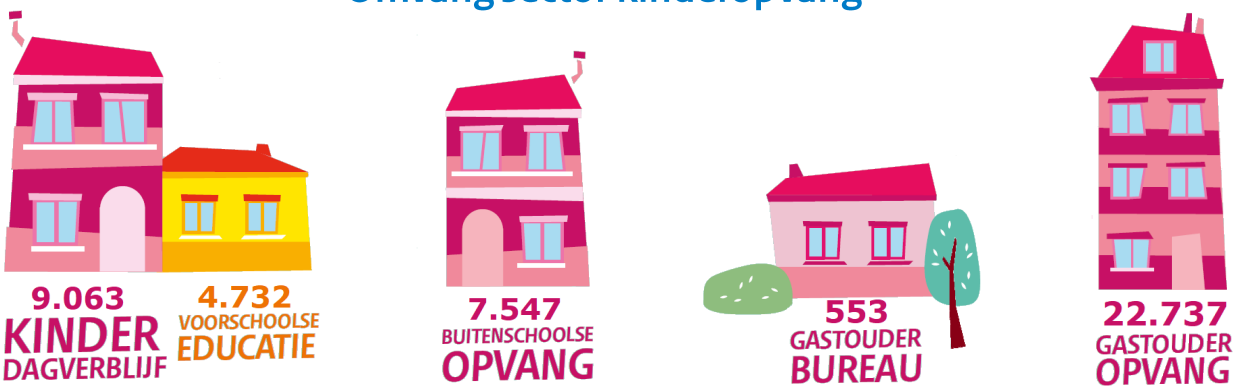
Na de heropening van de kinderopvang was het stellen van prioriteiten noodzakelijk. Reguliere werkzaamheden konden na de sluiting van de noodopvang geleidelijk hervat worden. Alle GGD'en hebben prioriteiten gesteld binnen de toezichtswerkzaamheden. Veel GGD'en hebben geprioriteerd op basis van het risicoprofiel en de voorgeschiedenis van een kinderopvangvoorziening. Verder koos het merendeel van de GGD' voor toezicht op afstand. Bij iets minder dan de helft van de ondervraagde gemeenten was het nodig om prioriteiten te stellen binnen de handhavingswerkzaamheden.

Wisselende ervaringen met toezicht op afstand. Veel GGD'en ervaren dat toezicht op afstand een onvoldoende beeld geeft van de werkelijke kwaliteit van de opvang. Toezicht op afstand kan in bepaalde situaties of onder bepaalde voorwaarden wel geschikt zijn, bijvoorbeeld als aanvulling op een bestaand (fysiek) onderzoek.

Minder zicht op de kwaliteit van de kinderopvang, volgens bijna alle GGD'en (89 procent). Toch is ruim driekwart van de GGD'en tevreden over de uitvoering van het toezicht gezien de omstandigheden.

Gemeenten en GGD'en zijn positief over samenwerking en communicatie. Op vrijwel alle onderdelen geeft het merendeel van de gemeenten en GGD'en aan tevreden te zijn over de uitvoering van werkzaamheden. Dit gaat over zowel de periode van de noodopvang als de periode daarna, toen de reguliere toezichts– en handhavingswerkzaamheden werden opgestart.

Omvang sector kinderopvang



Toezicht op de kinderopvang

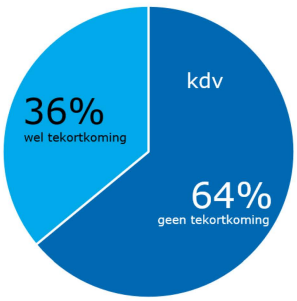


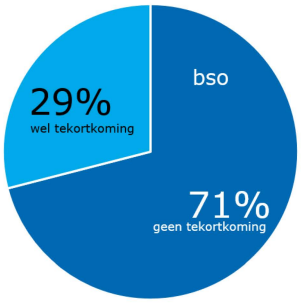
De sluiting van de kinderopvang had een duidelijk zichtbaar effect op het verloop van de jaarlijkse onderzoeken. Tijdens de lockdown was het uitvoeren van jaarlijkse onderzoeken niet mogelijk. Het aantal uitgevoerde onderzoeken bij alle kinderopvangopvangvoorzieningen en gastouderbureaus daalde hierdoor tijdelijk naar nul.

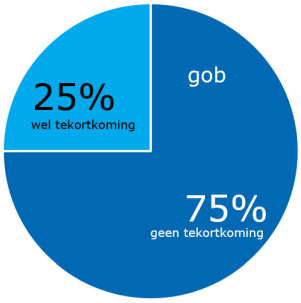
Er zijn minder jaarlijkse onderzoeken uitgevoerd. In een regulier jaar worden vrijwel alle kindercentra en gastouderbureaus geïnspecteerd door de GGD-toezichthouder. In 2020 lag het percentage uitgevoerde onderzoeken, afhankelijk per opvangsoort, tussen de 57 - 75 procent. Bij ve-voorzieningen ligt dit percentage op 54 procent. Er zijn ook minder voorzieningen voor gastouderopvang onderzocht. De omvang van de steekproef was 11 procent in 2020, tegenover 19 procent in 2019.

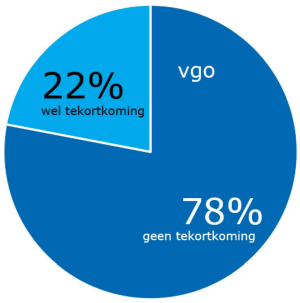
De verplichte voorwaarden zijn bij kindercentra en gastouderbureaus vrijwel altijd beoordeeld. Wel hebben GGD'en problemen ondervonden met het beoordelen van de pedagogische praktijk, aangezien locatiebezoeken een groot deel van het jaar niet mogelijk waren en via beeldbellen onvoldoende informatie verzameld kon worden.

De aanvullende voorwaarden zijn bij kindercentra en gastouderbureaus minder vaak beoordeeld. Een deel van de GGD'en geeft aan dat ze, als gevolg van de coronamaatregelen en de daarop gemaakte prioriteiten, minder en/of andere kwaliteitseisen hebben beoordeeld tijdens een onderzoek.









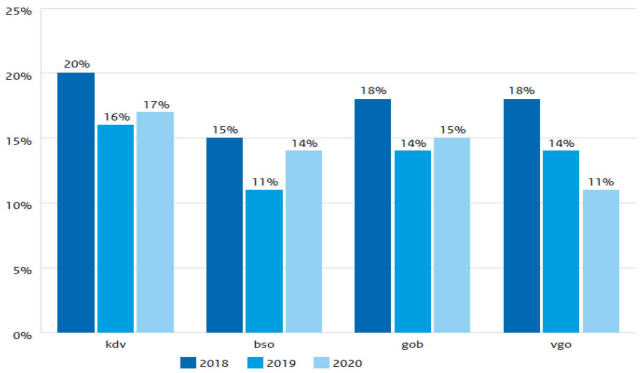
Bij 22-36 procent van de jaarlijkse onderzoeken worden een of meer tekortkomingen vastgesteld. Bij ve-voorzieningen ligt het percentage tekortkomingen iets hoger (41 procent). Doordat slechts een deel van de kinderopvangvoorzieningen is bezocht in 2020 en het toezicht inhoudelijk vaak is aangepast, is een vergelijking met voorgaande jaren niet te maken.

Herstelaanbod wordt vaak ingezet om tekortkomingen te laten herstellen. In 2020 varieert dit van 50-77 procent van de jaarlijkse onderzoeken met tekortkomingen. Bij ve-voorzieningen ligt dit lager (33 procent). Verder zien we dat de mate van inzet van herstelaanbod fors verschilt per GGD-regio. In 2020 loopt de inzet van herstelaanbod bij tekortkomingen binnen de GGD-regio's uiteen van 18-72 procent.

Herstelaanbod lijkt een effectief instrument voor het herstel van tekortkomingen. Een zeer groot deel van de tekortkomingen herstelt voordat een inspectierapport definitief wordt vastgesteld. Landelijk gezien gaat dit om 90-99 procent van de tekortkomingen waar herstelaanbod op is ingezet.

Handhaving op de kinderopvang

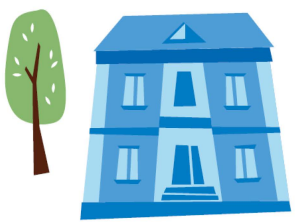
Bij 16 procent van de tekortkomingen wordt beredeneerd niet-handhaven ingezet. Afhankelijk per type opvang, varieert dit van 11-17 procent in 2020. Bij ve-tekortkomingen gaat dit om 22 procent. Beredeneerd niet-handhaven wordt voornamelijk ingezet op tekortkomingen op het instellen van de oudercommissie en ve.



Gemeenten zetten handhavingsinstrumenten in die vooral gericht zijn op herstel. Met name de aanwijzing en de waarschuwing worden veel ingezet. De andere handhavingsinstrumenten zoals last onder dwangsom en de bestuurlijke boete worden een stuk minder vaak ingezet.

Tekortkomingen worden minder vaak opgevolgd door een nader onderzoek. Afhankelijk van het type opvang wordt bij 55-71 procent van de tekortkomingen waarop handhaving is ingezet een nader onderzoek uitgevoerd. In 2019 ging dit nog om 66-74 procent. Bij een nadere onderzoek wordt over het algemeen zwaardere handhaving ingezet dan bij een jaarlijkse onderzoek. Het gaat hierbij voornamelijk om een last onder dwangsom.

Meeste tekortkomingen herstellen na de inzet van handhaving binnen een jaar. Na een eerste handhavingsactie herstelt 84-96 procent van de tekortkomingen, na meerdere handhavingsacties loopt dit op tot 91-97 procent van de tekortkomingen. Bij ve-tekortkomingen loopt dit herstelpercentage op naar 92 procent.

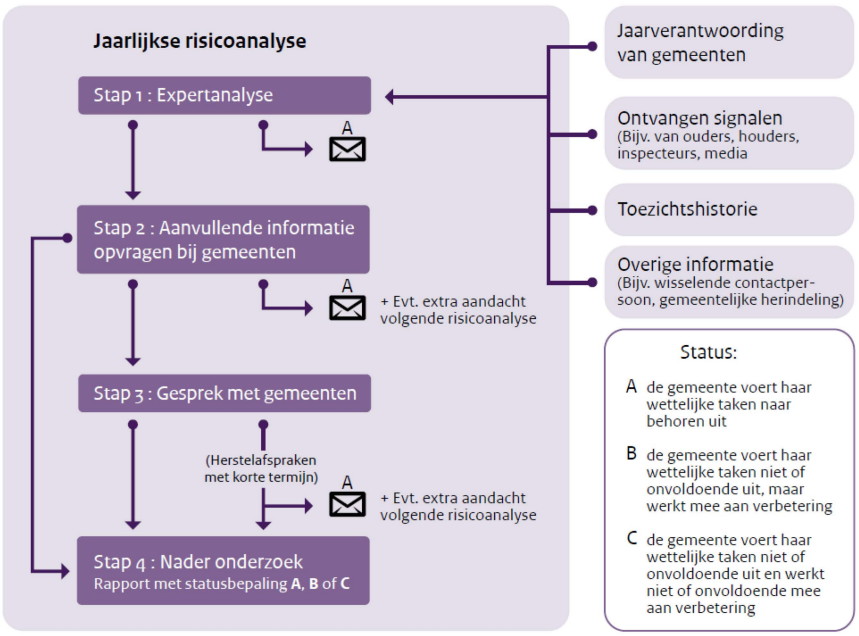


Interbestuurlijk toezicht door de Inspectie van het Onderwijs

Het interbestuurlijk toezicht is risicogestuurd ingericht. Dit houdt in dat de inspectie gemeenten niet elk jaar volledig onderzoekt. In plaats daarvan wordt jaarlijks een risicoanalyse uitgevoerd. In de risicoanalyse wordt een inschatting gemaakt van het risico dat gemeenten hun wettelijke taken toezicht en handhaving kinderopvang niet naar behoren uitvoeren. De risicoanalyse 2020 is gebaseerd op het verslagjaar 2019.

De coronacrisis heeft geen invloed gehad op uitvoering van de risicoanalyse 2020. Wel hebben gemeenten meer tijd gekregen voor het aanleveren van de jaarverantwoording 2019.

In 2020 is een nader onderzoek uitgevoerd bij 1 gemeente. Er werd geconstateerd dat de gemeente verbeteringen had doorgevoerd in een hersteltraject dat eerder in samenspraak met de inspectie was gestart.



Eind 2020 hadden voor het eerst alle 355 gemeenten een A-status. Gemeenten kunnen ook een B- of C-status krijgen. Een A-status houdt in dat, voor zover door ons kon worden vastgesteld, alle gemeenten hun wettelijke taken toezicht en handhaving kinderopvang op dat moment naar behoren uitvoerden.

Bij het loket van de inspectie kwamen 33 meldingen binnen over kinderopvang. De meeste van die meldingen zijn informatievragen van gemeenten, bijvoorbeeld over het indienen van de jaarverantwoording, of van ouders.

Bij de vertrouwensinspectie zijn 103 meldingen binnengekomen over kinderopvang. Van deze meldingen gingen er 45 over kinderdagverblijven, 32 over buitenschoolse opvang en 26 over gastouderopvang. In 21 gevallen werd een mogelijk vermoeden van seksueel misbruik gemeld en in 18 gevallen een mogelijk vermoeden van seksuele intimidatie. Psychisch geweld werd 20 keer gemeld en 40 meldingen gingen over fysiek ge-



Toezicht op de kinderopvang in Caribisch Nederland is gestart. Met ingang van 2020 is de inspectie eerstelijns toezichthouder op de kinderopvang in Caribisch Nederland. Vanwege de coronacrisis was het in 2020 en de eerste helft van 2021 voor de inspectie nog niet mogelijk om onderzoeken uit te voeren op locaties in Caribisch Nederland. Wel zijn lokale inspecteurs begonnen met het uitvoeren van de eerste inspecties. In het eerste kwartaal van 2022 wordt een bestandsopname (nulmeting) op alle kinderopvanglocaties in Caribisch Nederland afgerond.

Colofon

Een exemplaar van deze publicatie is te downloaden vanaf de website van de Inspectie van het Onderwijs.

www.onderwijsinspectie.nl

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730 | 3500 GS Utrecht
www.onderwijsinspectie.nl

©Inspectie van het Onderwijs | december 2021

Het volledige Landelijk Rapport gemeentelijk toezicht kinderopvang 2020 is te vinden op de website van de Inspectie van het Onderwijs.